

PREVENTION AND CONTROLLING OF ALCOHOLIC BEVERAGES DURING THE COVID-19 PANDEMICS IN UBON RATCHATHANI PROVINCE

Lerporn SUPASORN¹

1 Faculty of Law, Ubon Ratchathani Rajabhat University, Thailand; lerporn02@gmail.com

Handling Editor:

Associate Professor Dr.Piyakorn WHANGMAHAPORN

Sripatum University, Thailand

Reviewers:

1) Assistant Professor Dr.Suppakorn POONYARITH

Mahidol University, Thailand

2) Dr.Patcharapan NAKPONG

Suan Dusit University, Thailand

3) Dr.Atittaya DUANGAMPHAI

Rajabhat Rajanagarindra University, Thailand

Abstract

The purpose of research was to study to compare the actual role of government agencies in law enforcement on the control the sale of alcoholic beverages during normal situations and the situation after the situation of COVID-19 pandemic as well as find out guidelines for the prevention and controlling of alcoholic consumption against the COVID-19 pandemic in the area of Ubon Ratchathani Province. The key informants were selected by set the qualifications and selecting by a purposive sampling. The groups of key informants comprised were 10 key informants. The data was analyzed and summarized. Then, the result is presented in a descriptive content. The results noted that the law should be more strict enforcement than normal situations. Should reduce the number of officers in the area to check and control the drinking and selling of alcoholic beverages. Guidelines for the prevention and controlling of alcoholic beverages during the COVID-19 in Ubon Ratchathani Province are should increase the role of health officials to conduct penalty of fine; The public health officer shall publicize information about alcohol consumption on the and infection of the COVID-19 virus.

Keywords: Alcoholic Beverages, Prevention, Controlling, COVID-19, Ubon Ratchathani Province

Citation Information: Supasorn, L. (2022). Prevention and Controlling of Alcoholic Beverages During the COVID-19 Pandemics in Ubon Ratchathani Province. *Journal of Interdisciplinary Research: Graduate Studies*, 11(2), 39-46. <https://doi.org/10.14456/jirgs.2022.9>

การป้องกันและควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อการเกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในจังหวัดอุบลราชธานี

เลอพร ศุภสร¹

1 คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี; lerporn02@gmail.com

บรรณาธิการผู้รับผิดชอบบทความ:

รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยากร หวังมหาพร

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ผู้ทรงคุณวุฒิผู้พิจารณาบทความ:

1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภกร ปุญญฤทธิ์

มหาวิทยาลัยมหิดล

2) อาจารย์ ดร.พัชรพรพรรณ นาคพงษ์

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

3) อาจารย์ ดร.อติยา ดวงอำไพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของภาครัฐในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับมาตรการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระหว่างสถานการณ์ปกติกับสถานการณ์ภายหลังการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 และเพื่อเสนอแนะแนวทางการป้องกันและควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อการเกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี กำหนดคุณสมบัติผู้ให้ข้อมูลสำคัญและใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 10 คน วิเคราะห์และสรุปข้อมูลแบบบรรยายพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า การควบคุมเครื่องดื่มและการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ควรบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดกว่าสถานการณ์ปกติ ควรลดจำนวนเจ้าหน้าที่ในการลงพื้นที่การตรวจและควบคุมเครื่องดื่มและการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แนวทางในการป้องกันและควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อการเกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี คือ ควรเพิ่มบทบาทให้เจ้าหน้าที่งานสาธารณสุขสามารถดำเนินการเปรียบเทียบปรับได้ รัฐควรมีมาตรการที่ควรนำมาใช้เพื่อควบคุมการเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน และรัฐควรจัดทำชุดความรู้เรื่องเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และสังคม โดยให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อการแพร่กระจายของเชื้อและการติดเชื้อไวรัสโควิด-19

คำสำคัญ: เครื่องดื่มแอลกอฮอล์, การป้องกัน, ควบคุม, โรคโควิด 19, จังหวัดอุบลราชธานี

ข้อมูลการอ้างอิง: เลอพร ศุภสร. (2565). การป้องกันและควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อการเกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี. วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา, 11(2), 39-46. <https://doi.org/10.14456/jirgs.2022.9>

ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2565)

บทนำ

การระบาดของไวรัสโคโรนาหรือเป็นที่รู้จักกันในชื่อโรคโควิด 19 ตั้งแต่ พ.ศ.2563 ที่ผ่านมามีผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและขยายการแพร่ระบาดไปทั่วทุกจังหวัด (Urairak, 2022) ทำให้รัฐบาลได้กำหนดนโยบายด้านสาธารณสุขเพื่อรับมือโควิด-19 และลดการแพร่ระบาดของโรค โดยรัฐบาลไทยประกาศข้อกำหนดให้มีการระงับการให้บริการของสถานบริการต่างๆ ทั้งในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลและในอีกหลายพื้นที่ให้การงดกิจกรรม รวมถึงสถานประกอบการที่มีความเสี่ยงสูงต่อการแพร่กระจายโรคโควิด 19 (ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ในทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักร, 2563) โดยมาตรการทางกฎหมายที่ออกมาในช่วงที่รัฐต้องการควบคุมสถานการณ์โควิด-19 ในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 (ฉบับที่ 20) กำหนดมาตรการควบคุมที่จำเป็นอย่างเร่งด่วนสำหรับร้านอาหารร้านเครื่องดื่มห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในร้านอาหารเด็ดขาดในพื้นที่สีส้มและให้การจำหน่ายสุรา ห้ามบริโภคในร้าน เป็นต้น (ประกาศ ก.บ.ศป. เรื่อง มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019, 2564)

ทั้งนี้ข้อมูลผลการศึกษาพฤติกรรมทางสุขภาพและความรุนแรงของโรคโควิด 19 พบว่าการดื่มแอลกอฮอล์เป็นการเพิ่มความเสี่ยงของการเจ็บป่วยอย่างรุนแรงในผู้ป่วยติดเชื้อโรคโควิด 19 ร่วมกับปัจจัยอื่นๆ เช่น การสูบบุหรี่ โรคเบาหวาน และโรคหัวใจ (Wendt, De Lillo, Pathak, De Angelis & Polimanti, 2020) แต่อย่างไรก็ตามยังพบว่ามีประชาชนหลายพื้นที่ที่ยังมีการจัดปาร์ตี้ ตั้งวงดื่มสุรา หรือเล่นการพนัน ซึ่งเป็นการกระทำที่สวนกระแสกับมาตรการป้องกันควบคุมการแพร่ระบาดโรคโควิด 19 เพิ่มความเสี่ยงทำให้เชื้อแพร่กระจายพร้อมๆ กันแบบกลุ่มหรือคลัสเตอร์ เนื่องจากระหว่างที่รวมกิจกรรมหากมีผู้ติดเชื้อโรคโควิด 19 ที่ไม่แสดงอาการป่วยอยู่รวมอยู่ด้วย เชื้อจะสามารถแพร่ได้โดยเฉพาะที่อยู่ในภายในห้องซึ่งเป็นประเภทพื้นที่ปิดโอกาสติดเชื้อจะสูงกว่าที่โล่งหลายเท่าตัว เชื้อไวรัสโควิดจะมีชีวิตอยู่ในละอองน้ำมูกหรือน้ำลายประมาณ 5 นาที อยู่บนวัสดุเช่นพื้น โต๊ะ ลูกบิดประตูได้นาน 7-8 ชั่วโมง (กรมควบคุมโรค, 2564)

แม้ว่าจะมีการควบคุมการจำหน่ายแอลกอฮอล์ในช่วงแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 โดยพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2558 และประกาศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว แต่ยังคงมีการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีอย่างต่อเนื่อง โดยในช่วงเดือนสิงหาคม พ.ศ.2564 พบร้านอาหารที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกิดเป็นคลัสเตอร์สำคัญแม้จะเป็นช่วงที่จังหวัดประกาศให้เป็นพื้นที่สีแดง ซึ่งการดื่มเหล้าหนักนอกจากเพิ่มความเสี่ยงให้คนดื่มเหล้าสัมผัสเชื้อและแพร่เชื้อโรคโควิด 19 ซึ่งจะทำให้อาการติดเชื้อรุนแรงขึ้น เพราะเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้อวัยวะในร่างกาย เช่น ปอด ตับ ลำไส้ เสื่อมและทำงานผิดปกติ และเมื่อดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้าไปในปริมาณมากและติดต่อกันเป็นเวลานาน ฤทธิ์ของสุราจะเข้าไปทำให้ภูมิคุ้มกัน 2 ชนิดในร่างกายบกพร่อง นอกจากนั้นการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังทำให้ระบบภูมิคุ้มกันไม่สามารถตรวจจับ กำจัด และทำลายเชื้อโรคโควิด 19 หรือต่อสู้กับเชื้อโรคชนิดใหม่ๆ ได้ เนื่องจากแอลกอฮอล์ไปเพิ่มจำนวนตัวรับ ซึ่งเป็นช่องทางหลักของการติดเชื้อไวรัสโคโรนา และแอลกอฮอล์ทำให้ร่างกายสร้างภูมิคุ้มกันมากเกินไปจนเกิดปฏิกิริยา ทำให้อวัยวะทำงานผิดปกติ จนมีภาวะแทรกซ้อนอักเสบรุนแรง (Hyper-inflammation) นอกจากนั้นแอลกอฮอล์ยังทำให้ลดความสามารถของร่างกายในการสร้างภูมิคุ้มกันเชื้อบกพร่อง (Hfocus, 2563) การควบคุมการจำหน่ายแอลกอฮอล์ในช่วงแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 จึงมีความสำคัญอย่างมาก

ดังนั้นปัญหาเกี่ยวกับมาตรการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีที่มีผู้เกี่ยวข้องสำคัญหลายฝ่ายทั้งลูกค้าหรือผู้ใช้บริการ ผู้ประกอบการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และที่สำคัญคือเจ้าหน้าที่รัฐที่มีส่วนในการควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในพื้นที่ จึงควรมีเปรียบเทียบบทบาทของภาครัฐในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับมาตรการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างสถานการณ์ปกติกับสถานการณ์ภายหลังการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อเสนอแนะแนวทางการป้องกันและควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อการเกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ต่อไป

ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2565)

วิธีการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยพิจารณาเลือกสัมภาษณ์แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) (สุภางค์ จันทวานิช, 2554) โดยกำหนดคุณสมบัติ คือ เป็นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2558 และประกาศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการสถานการณ์การจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ ตำรวจ จากสถานีตำรวจภูธรเมืองอุบลราชธานี จำนวน 2 คน เจ้าพนักงานปกครองปฏิบัติการ (ปลัดอำเภอเมืองอุบลราชธานี) จำนวน 2 คน เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองพื้นที่อุบลราชธานี จำนวน 2 คน เจ้าพนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 2 คน และผู้ประกอบการร้านอาหาร จำนวน 2 คน รวมทั้งหมดจำนวน 10 คน

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของผู้วิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศจึงได้กำหนดเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured)

จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ การวิจัยนี้มีการศึกษาข้อมูลทั้งแบบปฐมภูมิและแบบทุติยภูมิ ซึ่งในส่วนของกรวิจัยปฐมภูมินั้น ใช้วิธีการสัมภาษณ์ข้อมูลกับบุคคลในบริบทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติและให้ข้อเสนอแนะที่นำไปสู่การป้องกันและควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังนั้นการเข้าถึงบุคคลที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อให้ได้ข้อมูลนำมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อไม่ให้ผู้ให้ข้อมูลได้รับผลกระทบเชิงลบใดๆ ผู้วิจัยได้ดำเนินการยื่นเอกสารการวิจัยเพื่อขอให้คณะกรรมการจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี โดยการวิจัยนี้เสนอพิจารณาและได้ผ่านการรับรองเลขที่ HE642044

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยการค้นคว้า จากหนังสือ รายงานการศึกษา วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้อง และในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured) ในการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) ทำหนังสือราชการขอความอนุเคราะห์ไปยังหน่วยงานต่างๆ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่กำหนดไว้ โดยระบุลักษณะขอสัมภาษณ์เก็บข้อมูลผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2558 และประกาศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการสถานการณ์การจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี และคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยพิจารณาจากลักษณะผู้ที่มีความตระหนักถึงผลกระทบจากการดื่มสุราและการมีความสนใจในการควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 จากนั้นติดต่อเพื่อนัดหมายทำการสัมภาษณ์โดยการบันทึกเสียงและการจดบันทึกลงในกระดาษ และเรียบเรียงนำไปสู่การวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญของแต่ละกลุ่มมาวิเคราะห์และเรียบเรียงเบื้องต้นเพื่อแยกประเด็นตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของการวิจัย หลังจากนั้นจึงวิเคราะห์ว่าข้อมูลที่มีอยู่ในแต่ละประเด็นนั้นมีความหมายว่าอะไร โดยใช้วิธีการตีความข้อมูลตามหลักการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Content analysis) วิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ไปเสนอให้ตัวแทนผู้ให้ข้อมูลสำคัญแต่ละกลุ่มได้พิจารณาให้ข้อเสนอแนะและแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติม เรียบเรียงผลการศึกษาวิจัยและนำมาอภิปรายตามแนวคิดและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากนั้นสรุปเนื้อหาเรียบเรียงแบบบรรยายพรรณนาแล้วนำไปเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ตรวจการเขียนวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย เมื่อได้ข้อเสนอแนะต่างๆ แล้วนำมาเรียบเรียงเขียนรายงานวิจัยและนำเสนอบทความวิจัย

ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2565)

ผลการวิจัย

การเปรียบเทียบบทบาทของภาครัฐในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับมาตรการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในจังหวัดอุบลราชธานีระหว่างสถานการณ์ปกติกับสถานการณ์ภายหลังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 มีดังนี้

1) ด้านความถี่ในการออกตรวจ พบว่า จังหวัดอุบลราชธานีมีมาตรการในการออกตรวจมีการแบ่งประเภทการตรวจออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบที่ 1 การตรวจตามข้อร้องเรียนของประชาชนทั่วไป รูปแบบที่ 2 คือการประชาสัมพันธ์ตามเทศกาล เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา และวันลอยกระทง เป็นต้น รูปแบบที่ 3 จัดระเบียบสังคมโดยเป็นการบูรณาการกับร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ในจังหวัด ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ตำรวจ ทหาร แรงงานจังหวัด พัฒนาสังคมและความมั่นคง เจ้าพนักงานสาธารณสุข เพื่อป้องกันการกระทำความผิดในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด 19

2) ด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ พบว่า ทั้งในสถานการณ์ปกติและในช่วงการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโควิด-19 ซึ่งทำให้รอบการออกตรวจไม่แตกต่างกัน เจ้าหน้าที่ตำรวจมาตรวจตามปกติทุกวันแต่ระดับความเข้มงวดของการปฏิบัติจะแตกต่างกันในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ซึ่งผู้ประกอบการเชื่อว่าระดับความเข้มงวดของเจ้าหน้าที่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ โดยการออกตรวจเข้มตามมาตรการบังคับใช้กฎหมายนี้จะออกปฏิบัติการตามแผนหรือตามสถานการณ์โดยไม่มีการแจ้งล่วงหน้า ไม่ว่าจะเป็นในช่วงสถานการณ์ปกติหรือสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคไวรัสโควิด-19

3) ด้านบทบาทหน้าที่การควบคุมโรงโหล่งที่ฝ่าฝืนกฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐเปรียบเทียบกับช่วงสถานการณ์ปกติและช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 นั้นมีร้านค้าสถานประกอบการที่เสียค่าปรับแล้ว 9 แห่ง และถูกเพิกถอนใบอนุญาตจำนวน 19 แห่ง ส่วนใหญ่เป็นร้านค้า สถานประกอบการที่มีลักษณะคล้ายสถานประกอบการ

4) ด้านนโยบายของภาครัฐในช่วงสถานการณ์การปิดเมือง (Lockdown) พบว่าเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ประชาชนที่ดื่มสุรามากขึ้นมีจำนวนมากกว่าประชาชนที่ลดการดื่มลงในช่วงแรกของการปิดเมือง

5) ด้านปัญหาและข้อจำกัดของการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คือ กองกำลังในการปฏิบัติการตรวจตราตามเพื่อป้องกันหรือควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อการเกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีที่มีเจ้าหน้าที่รัฐปฏิบัติงานแบบบูรณาการร่วมกันโดยมีเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองเป็นผู้นำ ทหาร ตำรวจ เจ้าพนักงานสาธารณสุขจังหวัด หรือกระทั่งบางครั้งมีสื่อมวลชนติดตามไปนั้นมีการสนธิกำลังลงพื้นที่ที่มีเจ้าหน้าที่จำนวนมากเกินไปจนทำให้ขาดความคล่องตัวและขาดประสิทธิภาพ เพราะทำให้ผู้ฝ่าฝืนไหวตัวทันและทำให้เจ้าหน้าที่ไม่มีโอกาสได้สื่อสารอย่างทั่วถึง จึงทำให้ประชาชนเกิดความไม่เข้าใจนำไปสู่การต่อต้านและไม่ให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ แนวทางในการป้องกันและควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อการเกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า

1) ควรมีการณรงค์ประชาสัมพันธ์เมื่อกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน เช่น งานศพปลอดเหล้า งานบุญต่างๆ โดยการติดป้ายประชาสัมพันธ์เป็นลักษณะการเตือนให้ระวังการแพร่ระบาดของโรค และปรับเปลี่ยนรูปแบบงานเป็นแจกข้าวกลองให้กลับไปรับประทานที่บ้านแทนการรวมตัวกัน

2) ควรมีการกำหนดระยะเวลาในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถึงแม้ว่าจะมียอดผู้ติดเชื้อลดลง และมาตรการลงโทษร้านที่ฝ่าฝืนกฎหมายที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดเป็นคลัสเตอร์ใหม่อย่างจริงจัง

3) ควรดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง โดยใช้มาตรการบังคับทางปกครองเพิกถอนใบอนุญาตและสั่งปิดร้านดังกล่าวตามระเบียบกฎหมายต่อไปโดยอาศัยอำนาจของผู้ว่าราชการที่เด็ดขาดและมีคำสั่งที่ชัดเจน

4) ควรประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความตระหนักแก่ประชาชนเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเจ้าพนักงานสาธารณสุขจังหวัดหรือทีมเจ้าหน้าที่ป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 นำเสนอความเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคต่างๆ ได้ง่ายกว่าผู้ที่ไม่ดื่ม

ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2565)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

รูปแบบของการลงพื้นที่ไปปฏิบัติการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในจังหวัดอุบลราชธานี ในช่วงของสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่มีเจ้าหน้าที่รัฐบาลที่ปฏิบัติงานแบบบูรณาการร่วมกัน โดยมีเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองเป็นผู้นำ ทหาร ตำรวจ และเจ้าพนักงานสาธารณสุขจังหวัดซึ่งในเรื่องของสิทธิกำลังไม่สอดคล้องกับ ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (2563) ในเรื่องของรูปแบบของการสื่อสารการวางแผนก่อนการปฏิบัติการ และจำนวนสิทธิกำลังในการไปสถานที่ตรวจ คือ มีจำนวนมากเกินไปจนเกิดไม่คล่องตัวและขาดประสิทธิภาพ นอกจากนี้ความร่วมมือในการป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากความเสี่ยงจากการติดโรคโควิด 19 ทักษะและพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของประชาชนที่ชื่นชอบการดื่มแอลกอฮอล์ ไม่สอดคล้องกับวิจัยเรื่อง ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของประชาชนในเขตอำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี (ณัฐวรรณ คำแสน, 2564) และวิจัยเรื่องความรู้และพฤติกรรมในการป้องกันโรคโควิด-19 ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา และวิทยาลัยเซนต์หลุยส์ (บงกช โมระสกุล และ พรศิริ พันธสี, 2564) คือ ประชาชนและผู้ประกอบการร้านอาหารไม่ให้ความร่วมมือในการป้องกันตนเองจากโอกาสเสี่ยงติดหรือการแพร่ระบาดโรคโควิด 19 ในขณะที่หรือให้บริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในร้านอาหารเท่าที่ควร และสาเหตุที่ประชาชนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้นในช่วงแรกของการปิดเมือง ความรู้สึกเหงา โดดเดี่ยว เครียดและซึมเศร้าจากโควิด-19 ในช่วงการระบาด จะยิ่งหนักมากขึ้นเมื่อมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สอดคล้องกับศึกษาวิจัยเรื่องสุราและสังคม ปี 2021 สุรากับการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา: มุมมองเชิงปัจเจกบุคคล สังคม และนโยบาย (พันธุ์ณา กิตติรัตนไพบูลย์ และ สุจิระ ปรีชาวิทย์, 2564) ที่พบว่าสาเหตุที่ทำให้ประชาชนให้เนื่องจากภาครัฐได้ประกาศยกเว้นให้ร้านขายปลีก ร้านอาหารจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงการปิดเมืองโดยกำหนดเพียงช่วงระยะเวลาการจำหน่าย เป็นผลทำให้เปิดโอกาสให้ประชาชนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างเสรี และมีความต้องการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะไปนั่งรับประทานอาหารสังสรรค์หรือตามช่วงเทศกาล วันสำคัญต่าง ๆ และสอดคล้องกับการสำรวจพฤติกรรมในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผลกระทบทางเศรษฐกิจ และพฤติกรรมสุขภาพ ในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในประเทศไทย อายุ 18 ปีขึ้นไปใน 15 จังหวัด (ครั้งที่ 2) (ศูนย์วิจัยเพื่อพัฒนาสังคมและธุรกิจ, 2564)

การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดกับธุรกิจบางประเภทในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ขึ้นอยู่กับการใช้ “ดุลยพินิจ” ของเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกฝ่ายตามบทบาทของตนเองเหมาะสมและสอดคล้องซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะในเรื่องของเศรษฐกิจที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่บังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังนั้นเพราะต้องการผ่อนปรนให้ผู้ประกอบการสามารถประกอบอาชีพได้ เห็นได้ว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ได้ประสงค์จะใช้มาตรการบังคับทางกฎหมายในการลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนระเบียบการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของจังหวัดอุบลราชธานี คือเมื่อพบเห็นการกระทำผิดก็จะเน้นการตักเตือนเป็นหลัก นอกจากนี้ประเทศไทยไม่มีนโยบายงดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงทำให้ประชาชนยังสามารถเข้าถึงและดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้อย่างต่อเนื่อง จึงไม่สามารถลดโอกาสเสี่ยงแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 เกี่ยวกับพฤติกรรมในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการศึกษาเรื่องสุรากับการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา: มุมมองเชิงปัจเจกบุคคล สังคมและนโยบาย (พันธุ์ณา กิตติรัตนไพบูลย์ และ สุจิระ ปรีชาวิทย์, 2564)

กล่าวโดยสรุป บทบาทของภาครัฐในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับมาตรการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในจังหวัดอุบลราชธานีระหว่างสถานการณ์ปกติกับสถานการณ์ภายหลังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 มีความแตกต่างกันในด้านการควบคุมหรือลงโทษร้านที่ฝ่าฝืนกฎหมาย คือในช่วงสถานการณ์ปกติเจ้าหน้าที่รัฐเน้นการประชาสัมพันธ์เตือนและปรับอยู่ในระดับต่ำ และไม่มีการดำเนินคดีกับร้านค้าสถานประกอบการในขณะที่ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 และเกิดคลัสเตอร์สถานบันเทิงขึ้นทำให้ต้องมีการใช้มาตรการทางกฎหมายที่เคร่งครัด โดยมีร้านค้าผู้ประกอบการที่เสียค่าปรับแล้ว 9 แห่ง และถูกเพิกถอนใบอนุญาตจำนวน 19 แห่ง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นร้านหรือสถานประกอบการที่มีลักษณะคล้ายสถานประกอบการ และการลงพื้นที่ของเจ้าพนักงานสาธารณสุขไม่สามารถดำเนินการเปรียบเทียบปรับได้เอง จะต้องส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวน ซึ่งหลายครั้งพบว่าไม่มี

ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2565)

การดำเนินการเปรียบเทียบปรับตามที่สูงไป เมื่อมาพิจารณาข้อกฎหมายพบว่าในบทบัญญัติมาตรา 45 วางหลักไว้ว่า “บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ให้คณะกรรมการควบคุมมีอำนาจเปรียบเทียบได้ และในการนี้ให้คณะกรรมการควบคุมมีอำนาจมอบหมายให้คณะอนุกรรมการ พนักงานสอบสวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการเปรียบเทียบได้ แนวทางในการป้องกันและควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อการเกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 พบว่ารัฐควรมีการกำหนดระยะเวลาในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถึงแม้ว่าจะมียอดผู้ติดเชื้อลดลง และการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง โดยใช้มาตรการบังคับทางปกครองเพิกถอนใบอนุญาตและสั่งปิดร้านดังกล่าวตามระเบียบกฎหมายต่อไป ทั้งนี้ มาตรการทั้งหมดผู้ควบคุมนโยบายในจังหวัดโดยอาศัยอำนาจของผู้ว่าราชการที่เด็ดขาดและมีคำสั่งที่ชัดเจน จะทำให้ผู้ประกอบการในส่วนอื่นๆ ภายในจังหวัดมีความจริงจังเช่นกัน และใช้การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความตระหนักแก่ประชาชนเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเจ้าพนักงานสาธารณสุขจังหวัดหรือทีมเจ้าหน้าที่ป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 นำเสนอความเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคต่างๆ ได้ง่ายกว่าผู้ที่ไม่ดื่ม โดยเฉพาะโรคโควิด-19 รวมถึงเพิ่มโอกาสเกิดการแทรกซ้อนจากโรคปอดอักเสบ หรือโรคปอดบวม

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) ควรเพิ่มบทบาทให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขสามารถดำเนินการเปรียบเทียบปรับได้ โดยที่ไม่จำเป็นต้องให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้เปรียบเทียบปรับเท่านั้น โดยเฉพาะในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 เพื่อลดขั้นตอนและให้เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อการเกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19
- 2) ภาครัฐควรมีมาตรการจัดการและควบคุมสถานบันเทิงเกี่ยวกับการเข้าไปมีผลประโยชน์ทับซ้อนของเจ้าหน้าที่รัฐในธุรกิจสถานบันเทิง สถานประกอบการ ร้านจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการใช้กฎหมายและเปิดเป็นแหล่งการแพร่ระบาดขนาดใหญ่ของโรคโควิด 19
- 3) ภาครัฐควรจัดทำชุดความรู้เรื่องเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และสังคม โดยให้มีเจ้าพนักงานสาธารณสุขประชาสัมพันธ์ถึงข้อมูลเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อการแพร่กระจายของเชื้อและการติดเชื้อโรคไวรัส โควิด-19

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

- 1) การออกตรวจจัดระเบียบสังคมของจังหวัดโดยชุดบูรณาการร่วมระหว่างหน่วยงานส่วนต่างๆ ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 นั้น ควรจะจัดชุดปฏิบัติการที่มีขนาดเล็กเน้นภารกิจเฉพาะการตรวจเพื่อป้องกันควบคุมโรคเท่านั้น หน่วยงานที่ไม่ได้มีบทบาทโดยตรงในช่วงสถานการณ์โควิด เช่น แรงงานจังหวัด พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สรรพสามิตจังหวัด ควรจัดเป็นชุดภารกิจกิจอื่นเพื่อความคล่องตัวและลดจำนวนคนลง
- 2) ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เสนอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดนำมาตรการบังคับทางปกครองเพิกถอนใบอนุญาตและสั่งปิดสถานประกอบการที่มีการฝ่าฝืนคำสั่งห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างจริงจัง

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค. (2564). เตือน “ปาร์ตี้-ดั่งวังด้อมเหล้า-วงพนัน” เสี่ยงทั้งติดและแพร่เชื้อโควิด 19 ทางปาก จมูกและมือ. สืบค้นจาก https://ddc.moph.go.th/brc/news.php?news=20205&deptcode=brc&news_views=4479.
- ณัฐวรรณ คำแสน. (2564). ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของประชาชนในเขตอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี, 4(1), 33-48.
- บงกช โมระสกุล และ พรศิริ พันธสี. (2564). ความรู้และพฤติกรรมในการป้องกันโรคโควิด-19 ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา และวิทยาลัยเซนต์หลุยส์. วารสารศูนย์อนามัยที่ 9, 15(37), 179-195.
- ประกาศ ก.บ.ศป. เรื่อง มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. (2564).
- ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ในทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักร. (2563).

ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2565)

พันธุ์ภา กิตติรัตนไพบูลย์ และ สุจิระ ปรีชาวิทย์. (2564). สุรากับการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา: มุมมองเชิงปัจเจกบุคคล สังคม และนโยบาย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.

ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. (2563). การศึกษาบทบาทที่เป็นจริงของหน่วยงานรัฐและกลไกของรัฐในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับมาตรการควบคุมจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รอบมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.

ศูนย์วิจัยเพื่อการพัฒนาสังคมและธุรกิจ. (2564). การสำรวจพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผลกระทบทางเศรษฐกิจและพฤติกรรมสุขภาพในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในประชาชนไทยอายุ 18 ปีขึ้นไปใน 15 จังหวัด (ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.

สุภางค์ จันทวานิช. (2554). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Hfocus. (2563). 'เหล้า-บุหรี่' เพิ่มความเสี่ยงโควิด-19 ทำลายปอด-ระบบทางเดินหายใจ. สืบค้นจาก www.hfocus.org/content/2020/03/18767.

Urairak, B. (2022). Effect of the COVID-19 Pandemic Related Mental Health on State Anxiety in Thailand. *Asian Administration and Management Review*, 5(1), 1-6.

Wendt, F., De Lillo, A., Pathak, G., De Angelis, F., & Polimanti, R. (2020). *Host genetic liability for severe COVID-19 overlaps with alcohol drinking behavior and diabetic outcomes in over 1 million participants*. Retrieved from www.medrxiv.org/content/10.1101/2020.11.08.20227884v2.full.pdf.

Data Availability Statement: The raw data supporting the conclusions of this article will be made available by the authors, without undue reservation.

Conflicts of Interest: The authors declare that the research was conducted in the absence of any commercial or financial relationships that could be construed as a potential conflict of interest.

Publisher's Note: All claims expressed in this article are solely those of the authors and do not necessarily represent those of their affiliated organizations, or those of the publisher, the editors and the reviewers. Any product that may be evaluated in this article, or claim that may be made by its manufacturer, is not guaranteed or endorsed by the publisher.

Copyright: © 2022 by the authors. This is a fully open-access article distributed under the terms of the Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0).